

L'ILLA DEL TRESOR

ROBERT L. STEVENSON

Traducció de Josep Vallverdú

laGalera50jove

Primera edició:
juny del 1999

Primera edició en aquesta col·lecció:
novembre del 2012

Disseny gràfic de la coberta: Mariano Rolando
Disseny gràfic del interior: clase
Fotografia de coberta: Agefotostock

Correcció: M. Mercè Estévez
Maquetació: Montserrat Estévez

Coordinació editorial: Anna Pérez i Mir
Direcció editorial: Iolanda Batallé

© Josep Vallverdú, 2012, per la traducció
© La Galera, SAU Editorial, 1999
per l'edició en llengua catalana

La Galera, SAU Editorial
Josep Pla, 95 – 08019 Barcelona
www.lagalera.cat
lagalera@grec.cat

Imprès a NOVAGRAFIC
Vivaldi, 5
Pol. Ind. Molí d'en Bisbe
08110 Montcada i Reixach

Dipòsit legal: B-31647-2012
Imprès a la UE
ISBN 978-84-246-4745-2

Qualsevol mena de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra resta rigorosament prohibida i estarà sotmesa a les sancions establertes per la llei. L'editor faculta el CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics, www.cedro.org) perquè n'autoritzi la fotocòpia o l'escaneig d'algun fragment a les persones que hi estiguin interessades.

EL VELL BUCANER

El vell llop de mar de l'Almirall Benbow

El cavaller Trelawney, el doctor Livesey i d'altres senyors em demanaren que escrivís fil per randa la història de l'Illa del Tresor, mantenint-ne en secret la posició geogràfica —i això només perquè hi queden encara riqueses no conegudes. Agafo, per tant, la ploma l'any del Senyor de 17... i torno al temps que el meu pare tenia la posada Almirall Benbow, sota el sostre de la qual s'havia atrinxerat aquell vell llop de mar, de rostre renegrit pel sol i amb una esgarrifosa cicatriu produïda per un cop de sabre.

El recordo encara com si fos ahir. Aparegué pesadament al llindar d'entrada, i rere seu un carretó, carregat amb el seu cofre mariner. Era un home gegantí, fort i bronzejat pel sol; la cua del cabell, embreada, li queia fins a l'esquena, sobre el tabard d'un blau brut. Tenia les mans clivellades, plenes de cicatrius, amb les ungles irregulars i negres. A la galta, el cop de sabre li havia deixat un xiribec blanquinós, repugnant. Recordo que, tot mirant la cala, xiulava baixet; i des-

prés es posà a entonar la vella cançó marinera que tan sovint li havia de sentir:

“Quinze són que volen el cofre del mort,
quinze són, oh, oh, i una ampolla de rom!”

La veu li ressonava tan ronca que semblava el cruixir gemegós de les barres d'un cabrestant. Després trucà a la porta amb una mena de perpal que duia. En aparèixer el meu pare, li demanà a crits un got de rom. Begué a poc a poc, com ho fan els tastavins, assaborint el líquid amb els llavis, sense deixar de mirar els penya-segats de la costa i la mostra de la posada.

—Quina cala més acollidora —comentà per fi—. I quin lloc més avinent per a una taverna! Teniu molts d'hostes, company?

A contracor, el meu pare confessà que ben pocs.

—Magnífic, doncs! —comentà l'home—. Aquesta serà la meva jaça. Ei, tu! —crijà al que portava el carretó—. Atraca i descarrega.

”Em quedaré un temps —continuà—. Sóc un home senzill; per a viure no em calen sinó rom, ous, pernil i el cap damunt les espatlles per a poder veure vaixells. Que com heu d'anomenar-me? Digueu-me capità. Oh, ja veig què esteu pensant. Mireu! —exclamà tot llançant tres o quatre monedes d'or en direcció a la porta—. Quan s'hagin acabat, aviseu-me —afegí amb aires d'almirall.

I, efectivament, malgrat la roba ratada i el parlar ordinari, no semblava un mariner ras, sinó un pilot o patró, acostumat a fer-se obeir, ni que fos a cops. L'home que portava el carretó ens explicà que aquell matí el capità havia arribat amb diligència a la posada Rei Jordi, on havia demanat informació sobre els albergs existents a la costa. A la fi havia

triat el nostre, potser per les referències rebudes i perquè era força solitari. No vam poder saber més detalls del nostre hoste.

Era un home callat. Vagarejava tot el dia per la cala o les roques, armat d'una ullera de llarga vista de llautó. Al vespre, romania assegut en un racó de la sala, prop del foc, i bevia rom i aigua. Gairebé mai no responia quan li parlaven; sobtadament llançava una mirada furiosa i bufava pels narius com a través d'un corn d'alarma en dies de boira; de manera que tant nosaltres, els de la casa, com els hostes ens acostumàrem a deixar-lo estar. Cada dia, en retornar de la passejada, demanava si pel camí havíem vist passar mariners. De primer crèiem que ens feia aquella pregunta perquè potser enyorava velles companyies; però més tard ens adonàrem que el que volia era evitar-les. Quan algun mariner, de pas vers Bristol —cosa que ocorria de tant en tant—, es detenia a la sala de l'Almirall Benbow, el capità l'examinava ben bé des de darrere la cortina de la porta, abans que l'home entrés, i després procurava callar com un mort. Al capdavant, però, per a mi no existí cap secret; i és que un dia, portant-me a part, em prometé una moneda de plata el primer de cada mes, a condició que l'avisés immediatament si arribava a ullar la presència d'un mariner amb una cama de pal. Sovint, això no obstant, quan arribava el primer de mes i jo li reclamava el meu salari, em responia només amb un esbufec i mirades despectives. Tot amb tot, abans no era passada una setmana, ja s'hi havia repensat, i em portava la moneda de plata, tot renovant l'ordre “d'estar alerta amb el mariner de la cama de pal”.

No cal dir que aquest personatge misteriós em perseguia en somnis. Les nits rúfoles, quan el vent feia estremir la casa pels quatre costats i la marejada bramava contra roques i espadats, jo l'imaginava prenent mil formes diverses i mil expressions diabòliques. De vegades em feia l'efecte que tenia

la cama tallada fins el genoll, d'altres fins a l'anca; més tard se m'apareixia com un monstre, amb una sola cama al mig del tronc. El pitjor malson, però, era quan el veia perseguint-me corrents i saltant rases i tanques. I com que aquestes visions m'assetjaven sovint, em resultava força cara la mensual moneda de plata.

Per bé que la idea del misteriós navegant em perseguia contínuament, la meua por del capità era inferior a la de qual-sevol dels qui el coneixien. Alguns vespres engolia més rom del compte i, en conseqüència, rompia a cantar les seves heretges, antigues i salvatges cançons marineres, sense cap consideració envers els presents. Però a vegades convidava tothom a beure i ens obligava a escoltar els seus relats o a corejar el seu cant; i sovint sacsejava la casa amb la tornada:

“...quinze són, oh, oh, i una ampolla de rom!”

Els parroquians la repetien, tots alhora, morts de por de desvetllar les seves ires i alçant la veu en mútua competència, car, durant aquells accessos, el capità era el company més intolerant del món.

Llavors copejava bruscament la taula amb la mà per imposar absolut silenci a tots, o es deixava endur per un impuls de còlera salvatge a la més mínima pregunta; mentre, en d'altres ocasions, el mateix efecte li produïa si no li preguntàvem res, perquè creia que la concurrència no estava atenta a la seva història. Per cap raó no permetia que ningú no abandonés la sala fins que ell, completament borratxo i ensonyat, se n'anava, fent tentines, a desplomar-se al llit.

Les narracions eren allò que més espantava la gent. Històries de penjats, càstigs bàrbars, com el “passeig pel tauló”, tempestes a la mar i a les illes Tortugues, gestes salvatges i paratges abruptes del Carib. Pel que referia, s'havia passat la vida enmig dels més perversos homes que Déu hagi permès

creuar les mars. El llenguatge que emprava en aquestes històries horroritzava els nostres senzills veïns quasi tant com els crims espantosos descrits. El meu pare solia dir que la posada aniria a la ruïna, perquè els hostes, al capdavant, no es deixarien esclavitzar escoltant contes que després els llevarien la son. Però jo crec que, al contrari, la seva presència ens fou de molt profitosa. Tot i que, al començament, aquella bona gent passà molta por, de mica en mica anà trobant un cert gust en aquella conversa. Era una font de valuoses emocions enmig d'aquella assossegada vida camperola. Alguns dels més joves dels nostres conveïns li fingien admiració i li deien “autèntic llop de mar”, “mariner com no n'hi ha”, i altres renoms similars, tot afegint que d'aquella estofa són els qui, precisament, fan que el nom d'Anglaterra sigui temut i respectat a la mar.

Però també, i en certa mesura, no deixava d'anar-nos portant a la ruïna, car la seva estada es perllongava setmana rere setmana i mes rere mes, de tal manera que aquelles primeres monedes d'or ja havien desaparegut, esmerçades sense que el meu pare s'atrevis a insistir gaire a demanar-ne més. I si alguna vegada ho insinuava, el capità esbufegava d'una manera tan formidable que era quasi un bramul i, amb una mirada ferotge, feia eixir el meu pare fora de la cambra. Vaig veure'l, el pare, molts cops després d'aquells menyspreus, retorcent-se les mans; i estic convençut que el terror i l'enuig en què vivia contribuïren en gran manera a accelerar-ne la dissortada mort.

En tot el temps que va viure entre nosaltres, el capità no introduí el més mínim canvi en el seu abillament, si no era per comprar a un venedor ambulat algunes mitges. Una de les ales del barret se li havia descosit, però ni que quan feia vent li caigués pel damunt de la cara, ell no s'havia molestat a recosir-la. Recordo la miserable aparença del seu gec, que ell mateix se sargia a la cambra, i que havia reduït a pedaços.

Mai no escriví ni rebé cap carta, ni es dignà adreçar la paraula a ningú que no fos dels veïns, i això, encara, només quan li bullien al cap els vapors de l'alcohol. Quant al cofre que havia portat en venir, ningú no l'havia vist mai obert.

Un sol cop, poc abans de la mort del meu pare, li van picar la cresta. La salut del meu pare anava perdent, perdent, i aquella tarda, el doctor Livesey s'havia retardat en la visita al malalt; mentre esperava que li portessin del poble el cavall, ja que a la posada no teníem cavallerissa, la mare li serví un refrigeri, i després ell entrà a la sala a fumar-se una pipa. Jo li vaig anar al darrere i recordo haver observat el contrast que oferí als meus ulls aquell home fi i endreçat, amb la peruca blanca, ulls negres vivíssims, i agradables i fines maneres, amb aquells rudes camperols convilatans, i més que res amb el brut, enorme i repugnant espantaocells de pirata, assegut i en avançat estat d'embriaguesa. De sobte el capità rompé a cantussejar l'eterna cançó:

“Quinze són que volen el cofre del mort,
quinze són, oh, oh, i una ampolla de rom!
El diable i les copes se'n dugueren la resta,
oh, oh, i una ampolla de rom!”

Al començament jo havia cregut que el “cofre del mort” a què es referia el capità era aquell gran bagul que guardava dalt de la cambra, i aquest pensament s'havia barrejat en els meus malsons amb la figura del mariner coix. Però després ja havíem deixat de fer la més mínima atenció a aquell cant que, fora del doctor Livesey, era de tots conegut. I vaig poder observar que al doctor no li produí un efecte agradable, perquè va aixecar els ulls amb expressió de força disgust vers el capità, abans de continuar conversant amb el vell Taylor, el jardiner, a propòsit d'un nou tractament del reuma. Mentrestant, el capità semblava complaure's amb el so de la pròpia música, d'una manera gradual, fins que copejà la taula

d'aquella forma brusca que tots sabíem i que volia dir “Silenci”.

Les veus cessaren tot seguit, i només el doctor Livesey continuà enraonant impertorbablement, clarament, agradosament i pipant amb força a cada dues o tres paraules. El capità el fulminà amb la mirada uns moments; tornà a copejar la taula, i acompanyant-se d'una llorda blasfèmia, cridà:

—Silenci a l'entrepont!

—M'ho dieu a mi? —demanà el doctor.

El capità respongué afirmativament, no sense acompanyar-ho d'una altra paraulota.

—Una sola cosa us diré —parlà aleshores el doctor—, i és que si continueu bevent rom com fins ara, el món es veurà molt aviat lliure d'un bergant.

La fúria que s'emparà del vell fou tremenda. D'un bot va alçar-se, tragué i obrí una navalla i, brandint-la, amenaçà el doctor de deixar-lo clavat a la paret.

El doctor Livesey no féu cap moviment. Li tornà a parlar, igual que abans, per damunt del muscle, amb el mateix repòs a la veu, de manera que tots els presents ho sentíssim bé; cal·mós i serè va dir:

—Si no us torneu aquesta navalla a la butxaca ara mateix, us juro pel meu honor que sereu penjat a la propera reunió del tribunal.

Hi hagué un combat de mirades entre ambdós; aviat, però, al capità li calgué retre's; plegà l'arma, la guardà i tornà al seu seient, grunyint com un gos apallissat.

—I ara —continuà el doctor—, des del moment que em consta la presència d'un home com vós dins el districte, podeu estar segur que no us perdré de vista ni de dia ni de nit. No sóc

només metge; sóc també magistrat. I, doncs, si m'arriba la més insignificant queixa en contra vostra, encara que només sigui per un brot de grolleries com les d'aquesta nit, sabré prendre les mesures adients per tal que us detinguin i foragitin. Això com a advertiment.

Poc després arribà la cavalcadura a la porta i el doctor marxà. El capità romangué apaivagat aquella nit, i moltes altres nits que seguiren.

Gos negre ve i se'n va

Poc temps després, ocorregué el primer dels esdeveniments misteriosos que ens alliberaren, per fi, del capità, per bé que no dels seus afers. Feia un hivern cru i fred, de llargues i terribles glaçades, i galernes furioses. El meu pobre pare empitjorava dia a dia, de tal manera que semblava molt improbable que arribés a veure la propera primavera. El regiment de la posada havia recaigut enterament en mans de la mare i meves, i ambdós teníem prou feina per a ocupar-nos massa del nostre hoste mal-gradós.

Un matí fred del mes de gener, molt a primera hora, el gebre cobria aquella part de la costa. Tot era blanc. L'aigua copejava suaument les roques. El sol, molt baix encara, tot just si tocava el cim dels puigs, i resplendia, després, mar enllà. El capità s'havia llevat més aviat que de costum i vagava per la platja, amb el sabre brandant sota els faldons de la casa-ca blava, la ullera sota el braç i el barret d'ala rompuda cap

al clatell. Recordo que el seu alè, condensat en vapor, el seguia com un núvol i el darrer so que vaig sentir-li fou quan, en desaparèixer rere una roca, llançà una bufada d'indignació, com si evoqués encara el record del doctor Livesey.

La mare feia companyia al pare, a la cambra, i jo parava la taula per a l'esmorzar del capità quan, sobtadament, s'obrí la porta de la sala per fer pas a un home que jo mai no havia vist abans. Era un tipus pàl·lid i greixós, a qui mancaven dos dits de la mà esquerra i que, tot i portar sabre penjant, no tenia l'aspecte d'un home d'armes. Jo sempre estava a l'aguait de mariners amb una sola cama o amb dues; però aquest, als meus ulls, era un enigma. No tenia l'aire d'un mariner veritable; malgrat tot, feia olor d'aigua salada.

En demanar-li jo què podia servir-li, em respongué que una copa de rom. Però mentre jo sortia de la sala a cercar el que se m'havia demanat, ell va seure en una de les taules i em cridà perquè m'hi acostés.

Vaig aturar-me, amb el tovalló al braç, sense moure'm.

—Vine ací, fillet. Acosta't més.

Jo vaig fer un pas.

—És per al meu camarada Bill que has preparat aquesta taula? —demanà, tot adreçant-me una mirada maligna.

Que jo no sabia qui era el seu camarada Bill, vaig respondre; aquella taula era per a una persona que s'hostetjava a casa nostra, i que nosaltres anomenàvem capità.

—És clar —va fer l'home—; al meu camarada Bill li agrada que li diguin capità. Té una cicatriu a la galta i unes maneres agradables, sobretot quan està begut, el meu camarada Bill. Deixem establert, doncs, que el teu capità té una cicatriu a la galta, i diré més, la galta dreta. I bé? Ja ho havia dit, jo... Així, doncs, el meu camarada Bill viu en aquesta casa?

Li vaig dir que havia sortit a passejar.

—Cap a on? Cap a quina banda se n'ha anat, fillet?

Tot indicant-li la direcció de les roques, vaig comunicar que el capità no trigaria a tornar; i, després de respondre jo a algunes preguntes més, ell exclamà:

—Borratxo d'alegria es posarà el meu camarada Bill, així que em veurà!

L'expressió del seu rostre, en dir això, no tenia res d'agradable, i jo tenia raons per a pensar que s'errava si es creia les seves mateixes paraules. Però, al capdavant, vaig pensar, allò no m'importava. A més, no em resultava fàcil decidir què podia fer.

El foraster s'havia col·locat mig dissimulat rere la part interior de la porta de la posada, i mirava de gairell entorn seu, com el gat a l'aguait del ratolí. Se'm va ocórrer de sortir al camí, però ell em cridà a l'acte, i com que jo no vaig obeir amb la llestesa que ell desitjava, en el seu rostre greixós s'operà un canvi instantani i horrible, i va repetir-me l'ordre, tot acompanyant-la d'una blasfèmia que em sobresaltà. Tan aviat com jo tornava a estar dins de casa, recuperà la seva primera actitud, meitat falaguera, meitat mofeta; em donà un copet al muscle i em va dir que jo era un vailet molt simpàtic.

—Jo també tinc un fill de la teva edat —afegí—, que se t'assembla com una gota d'aigua a una altra, i t'asseguro que és l'orgull del meu cor. Però per a vosaltres, els joves, hi ha una gran cosa... la disciplina, molta disciplina. Si haguessis navegat amb Bill, amb tota seguretat hauries après d'obeir a la primera. Perquè Bill i tots els qui amb ell han navegat ho porten a la sang. Però allí ve el meu camarada Bill, amb el llarga vista sota el braç, beneïda sigui la seva ànima! Vine, fillet, amaguem-nos a la saleta, rere la porta. Li donarem una sorpresa; beneïda sigui la seva ànima, torno a dir.

Amb aquestes paraules l'home retrocedí amb mi a la saleta, i em col·locà darrere seu, al racó, de forma que quedàvem tapats per la porta. Jo estava realment inquiet i alarmat, com és de suposar, i la meua por augmentava pel fet que aquell personatge tenia tanta por com jo. Vaig veure que descobria el puny del sabre i afluixava l'arma dins la beina, i durant tot el temps que va durar l'espera, no deixà d'empassar-se saliva, com si tingués un nus a la gola.

Finalment el capità arribà, tancà amb força la porta rere seu, sense mirar ni a dreta ni a esquerra, i s'adreçà directament, travessant la sala, vers on l'esmorzar l'esperava.

Llavors el meu home, amb una veu que em semblà que s'esforçava a fingir forta i valenta, exclamà:

—Bill!

El capità girà ràpidament sobre els talons i ens mirà. En aquell moment tot el que hi havia de bru en el rostre desaparegué, i fins el nas li prengué un to cendrós. Feia l'efecte de qui acaba de veure un fantasma, o el mateix diable, o quelcom pitjor, si és que existeix. I us en dono paraula, que vaig tenir-li compassió, en veure'l, en un instant, fer-se tan vell i dèbil.

—Bill, sóc jo. Reconeixeràs un vell camarada, oi, Bill? —continuà dient el desconegut.

El capità respirava fatigosament.

—Gos Negre! —exclamà.

—I qui et pensaves que seria? —replicà el desconegut, animant-se una mica més—. Gos Negre en persona, que ha vingut a la posada de l'Almirall Benbow a visitar el seu camarada Bill. Ah, Bill, Bill: quantes coses hem vist plegats, des del temps que vaig perdre aquestes urpes! —afegí, aixecant un poc la mà mutilada.

Índex

9

Primera part: El vell bucaner

11

El vell llop de mar de l'Almirall Benbow

19

Gos Negre ve i se'n va

28

La Taca Negra

36

El cofre del mariner

44

La fi del captaire cec

52

Els papers del capità

61

Segona part: El cuiner del veler

63

Surto cap a Bristol

71

La taverna La Ullera

78

Pólvora i plom

85

El viatge

92

Què vaig sentir de dins el barril de pomes

100

Consell de guerra

107

Tercera part: Aventura en terra

109

Com comença la meva aventura a terra

116

El primer cop

123

L'home de l'illa

131

Quarta part: L'estacada

133

Narració continuada pel doctor: La goleta abandonada

139

Narració continuada pel doctor: Darrer viatge del bot

145

Narració continuada pel doctor: Final del primer dia lluita

151

Narració continuada per Jim Hawkins: La guarnició del fortí

158

L'ambaixada de Silver

165

L'atac

173

Cinquena part: La meva aventura al mar

175

Com vaig començar la meva aventura al mar

182

A mercè de la marea

188

La travessia de la canoa

195

Arriem la bandera pirata

202

Israel Hands

212

Peces de vuit!

219

Sisena part: El capità Silver

221

En camp enemic

230

Altre cop la Taca Negra

238

Sota paraula

247

La busca del tresor: El senyal de Flint

255

La busca del tresor: Una veu entre els arbres

263

La caiguda d'un capítol

270

I el final